

Onsès, J. i Miño, R. (2016). *La documentació visual de l'aprenentatge dins i fora de l'aula.*

Sovint la documentació visual en els processos de recerca i d'aprenentatge és entesa com a representació o il·lustració del que ha passat. Contràriament a aquesta visió, el pòster que presentem pretén anar més enllà i convidar a la reflexió sobre la documentació visual com a eina vehiculadora d'aprenentatge i com a metodologia per a investigar l'aprenentatge que té lloc en diversos contextos. La formalització visual es presenta a mode de cartografia sobre com entenem la documentació visual i quin paper va jugar en dues recerques: La recerca vinculada al projecte Vivir y aprender con nuevos alfabetismos dentro y fuera de la escuela secundaria: aportaciones para reducir el abandono, la exclusión y la desafección escolar de los jóvenes EDU2011-24122. 2012–2014, sobre com aprenen els joves dins i fora de l'escola. Es tracta d'una recerca etnogràfica participativa en la qual els joves relataren les seves experiències d'aprenentatge a través de diversos contextos, emprant la documentació visual per a indagar en dimensions de l'aprenentatge que, d'altra manera, haguessin quedat invisibles. La recerca vinculada al projecte DIYLab — Do It Yourself in Education: Expanding Digital Competence To Foster Student Agency And Collaborative Learning 543177-LLP-1-2013-1-ES-KA3MP, sobre modes d'aprenentatge dels joves quan documenten visualment els seus processos d'aprenentatge dins l'escola. En aquest cas, la implementació del projecte no només va ser documentada per les investigadores implicades, sinó també per als joves, els quals ho van incorporar com una pràctica més del procés d'aprenentatge. D'una banda, la cartografia explora els sentits de la documentació visual en els processos d'aprenentatge i en la investigació educativa i els aprenentatges des de/amb/mitjançant la documentació visual. D'aquesta manera, es convida a l'observador a reflexionar sobre la no neutralitat de qui documenta visualment (siguin investigadors o participants), la possibilitat que ofereix la documentació visual en explorar noves formes de comprendre l'aprenentatge (Krechevsky et al., 2013) i les relacions pedagògiques, així com comprendre i explorar allò que sense la documentació visual no seria possible (Xarxa Territorial d'Educació Infantil a Catalunya, 2009):

- Aprendre sobre els usos i les possibilitats dels dispositius digitals a les aules (càmera, tablet, llenguatge visual...).
- Prendre consciència dels moments claus en els processos d'aprenentatge i saber-los enregistrar visualment
- Traçar i comprendre les relacions entre els esdeveniments significatius de les trajectòries d'aprenentatge
- Generar processos d'investigació participatius, en els quals les mirades dels participants convergeixen, afavorint la indagació dels altres i amb altres
- Prendre consciència de la nostra corporalitat i subjectivitat en els espais educatius
- Explorar com volem projectar-nos visualment als altres
- Desenvolupar l'autoria i una mirada crítica vers els propis processos d'aprenentatge.

En un segon pla analític, la cartografia ens permet fixar-nos en les implicacions pedagògiques que pot tenir documentar els propis processos d'aprenentatge. Les imatges ens conviden a revisar la nostra concepció d'espai, de temps i de mobilitat (Leander, Phillips i Headrick, 2010) per passar a concebre l'aprendre com a construcció de sabers que no succeeix únicament dins de l'aula, sinó a través de diversos contextos en els quals els joves transiten i es retroalimenten constantment (Barron, 2010).

Paraules clau: Educació formal, aprenentatge en joves, documentació visual, trajectòries d'aprenentatge.

Referències

Barron, B. (2010). Conceptualizing and tracing learning pathways over time and setting. *National Society for the Study of Education*, 109 (1), 113-127.

Krechevsky, M., Mardell, B., Rivard, M. & Wilson, D.G. (2013). *Visible Learners. Promoting Reggio-Inspired Approaches in All Schools*. San Francisco: Jossey-Bass.

Leander, K., Phillips, N. & Headrick, K. (2010). The Changing Social Spaces of Learning: Mapping New Mobilities. *Review of Research in Education*, 34 (0), 329-394.

Xarxa Territorial d'Educació Infantil a Catalunya. (2009). *Documentar la vida dels infants a l'escola*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.